

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף פו

(המשך מעמוד קודם)

משנה: בת ישראל מאורסת לכהן: אינה אוכלת בתרומה כי רק הנישואין מאכילים. וכן אם היא היתה נשואה לכהן ומת בעלה והיא מעוברת ממנו - אינה אוכלת משום שרק כשיוולד העובר הוא מאכילה. וכן כשמת בעלה ללא ילדים והיא שומרת יבם לאחיו הכהן - אינה אוכלת.

וכן בת כהן לישראל: האירוסין פוסלים אותה מלאכול בתרומת בית אביה, וכן העובר פוסל אותה, וכן אם היא שומרת יבם לאחיו הישראלי. טעם הדבר כמובא לעיל (ס:): שלושה דברים אלו פוסלים בתרומה ולא מאכילים בתרומה.

בת ישראל מאורסת ללוי: בכל שלושת המקרים הנ"ל - אינה אוכלת במעשר ראשון הניתן ללוי (וכמו במקרה הקודם במאורסת לכהן לגבי תרומה).

בת לוי מאורסת לכהן: בכל שלושת המקרים הנ"ל - אינה אוכלת לא בתרומה ולא במעשר. לא בתרומה - משום שלוי אסור בתרומה כמו זר (= ישראל). ולא במעשר - יתבאר בגמרא.

גמרא: בחלק האמצעי שבמשנה מובא שבת ישראל המאורסת ללוי אינה אוכלת במעשר. הגמרא מקשה הרי זר (= ישראל) מותר במעשר ראשון? ומתרתת שהמשנה הולכת אליבא דרבי מאיר הסובר שזר אסור במעשר.

דתיא תרומה לכהן: בתרומה ומעשר יש שני דינים: א. למי נותנים אותם? ב. למי מותר לאכול אותם?

👉 להבנת הסוגיא נבאר את סדר הפרשת תרומות ומעשרות:

1. לאחר הקצירה, הדישה, והמירוח חל חיוב הפרשת "**תרומה גדולה**" - שמוציא מהתבואה אחד מחמישים ונותן לכהן.
2. אח"כ מפריש "**מעשר ראשון**" - עשירית

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ממה שנשאר, ונותן ללוי. 3. אח"כ מפריש "מעשר שני" - עשירית ממה שנשאר ומעלהו ואוכלו בירושלים, או שמחלל אותו על מעות ואת הכסף מעלה לירושלים וקונה בזה מאכלים ואוכלם שם. 4. הלוי מפריש "תרומת מעשר" - עשירית ממה שקיבל, ונותן לכהן.

לדעת רבי מאיר תרומה ניתנת דווקא לכהן, וכן נאכלת דוקא לכהן (ולא ללוי וזר), ומעשר ראשון ניתן דווקא ללוי ונאכל דווקא ללוי ולא לזר (אמנם נאכל גם לכהן). לדעת רבי אלעזר בן עזריה תרומה כנ"ל, אבל מעשר ראשון ניתן אף לכהן, ובנוסף הוא נאכל גם לזר.

משמיה דגמרא: כלומר רב אחא אמר את הטעם לא כפירוש שלו בדעת רבי מאיר, אלא שכך שמע מרבותיו ששמעו מרבי מאיר עצמו.

אי מה תרומה חייבין עליו מיתה: מיתה - זר שאכל אותה במזיד. וחומש - זר שאכל אותה בשוגג.

מכיון שהפסוק משווה תרומה למעשר, נשווה אותם גם לענין מיתה וחומש?

ורבנן: כלומר רבי אלעזר בן עזריה (שרבנן סוברים כמוהו -ריטב"א) הפסוק 'כי את מעשר וכו' השווה את מעשר לתרומה ללמד שהאוכל פירות 'טבל' שלא הפרישו מהם מעשר (אפילו שהפרישו מהם כבר תרומה גדולה) - חייב מיתה. ואפילו שכאמור אין מיתה על אכילת המעשר ראשון עצמו, בכל אופן יש מיתה על הטבל שלו.

וכדתינא רבי יוסי: הגמרא מביאה ראייה שיש טבל על אי הפרשת מעשר ראשון.

ת"ל לא תוכל: "לא תוכל לאֶכֶל בְּשַׁעֲרֶיךָ" כלומר לא תוכל לאכול פירות שיש בתוכם דבר שנאמר בו 'בְּשַׁעֲרֶיךָ' והוא מעשר עני שנאמר בו "וְאֶכְלוּ בְּשַׁעֲרֶיךָ וְשָׁבְעוּ", וכל שכן שלא שאר מעשרות.

ואי מהתם: כלומר לאחר שהבאנו את דברי רבי יוסי בברייתא שיש טבל על מעשר ראשון, מדוע יש לרבנן צורך ללמוד זאת מהפסוק 'כי את מעשר וכו' כנ"ל? והתשובה היא שמדברי רבי יוסי אנו שומעים רק לאו, ורבנן הוסיפו ללמד שיש גם חיוב מיתה.

לישנא אחרינא: הברייתא של רבי יוסי מובאת כקושיא על דברי רבנן שאין צורך לדבריהם? והתשובה היא שמהברייתא לומדים רק לאו ורבנן הוסיפו מיתה.

הגמרא חוזרת לבאר את דברי המשנה:

במאי אוקימתא כרבי מאיר: העמדנו את החלק האמצעי של המשנה כדעת רבי מאיר שמעשר ראשון אסור לזרים. אך קשה על החלק האחרון: בת לוי המאורסת לכהן אסורה במעשר ראשון. והרי היא אינה זרה?

אינה נותנת רשות לתרום: היא לא יכולה להרשות לשליח מטעמה להפריש מעשר ראשון מפירות הארוס שלה. (ואם עשה כן הרי זה 'תרום שלא מדעת'). הגמרא מדייקת מכאן שאישה נשואה יכולה לתת רשות לתרום. ומביאה לימוד על כך מהפסוק המשווה את האישה לאשתו ('אתם וביתכם').

ביאור נוסף לדברי הסיפא של המשנה בבת לוי המאורסת לכהן שאסורה במעשר:

לומר שאין חולקין לה מעשר בבית הגרנות: אם היא הולכת לגורן לקבל את המעשר לבדה בלא בעלה, לא נותנים לה. בטעם הדבר נחלקו הדעות האם זהו משום יחוד, או משום שמא תתגרש וימשיכו לתת לה.

ולטעמיה גרושה בת כהן: שאמורה להמשיך לאכול בתרומה, ובכל אופן לא נותנים לה בבית הגרנות? אלא הסיבה היא גזירה משום בת ישראל הנשואה לכהן שתתגרש וימשיכו לתת לה, והוא הדין לבת כהן הנשואה ללוי גזירה אטו בת ישראל הנשואה לו.

אי הכי מאי איריא מאורסת: והרי דין זה נוהג גם בנשואה?

אידי דתנא רישא: בכל המקרים הקודמים דוקא נקט התנא מאורסת. א. בת ישראל שמאורסת לכהן ללמד שעדיין לא אוכלת, ולהיפך בת כהן המאורסת לישראל ללמד שכבר לא אוכלת. ב. וכן בבית ישראל המאורסת ללוי, ולהיפך. ג. וכן בבת לוי לכהן לגבי תרומה אין לה מהאירוסין, ולהיפך בת כהן ללוי מפסידה אותה מהאירוסין.

תנו רבנן: נחלקו רבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה במחלוקת הנ"ל.

לכהן ולא ללוי: בתמיה?

ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם: פסוק זה מדבר בענין מעשר ראשון והוא מדגיש את הלויים.

ואידך: כל היבא דבעי דלא בעי חומה: כלומר רבי אלעזר בן עזריה יפרש שכוונת הכתוב שיכול לאכול בכל מקום ולא צריך חומת העזרה. ולכן גם כהן יכול לאכול.

(המשך בדף הבא ↓)

ההיא גינתא: היתה גינה של פירות שרבי אליעזר בן עזריה שהיה כהן, היה לוקח ממנה את המעשר ראשון על פי שיטתו. הלך רבי עקיבא ושינה את פתח הגינה כך שיהיה פתוח רק לבית קברות שהיה בסמוך, ולא יוכל רבי אלעזר בן עזריה לקחת את הפירות. אמר על כך ראב"ע: עקיבא ילך עם תרמילו (בעברו היה רבי עקיבא רועה צאן) ואני אחיה גם בלי המעשר הזה.. (כי ראב"ע היה עשיר גדול).

מפני מה קנסו לויים במעשר: שלא יקבלו מעשר ראשון.

בשלמא ל"ד קנסא לעניים: מובן למה רבי עקיבא מנע מראב"ע את המעשר - משום שראב"ע היה עשיר. אבל למ"ד שהקנס לכהנים - מדוע מנע ממנו?

הכי קאמר ליה אי דקא אתית וכו': רבי עקיבא בא לרמז לראב"ע, הרי אתה בא לקחת משום שלדעתך מגיע לך מעיקר הדין – ולשיטתי לא מגיע לך, ולכן סיבבתי את הפתח לבית הקברות. אבל אם היית בא לקחת בתורת קנס שקנסו את הלויים היה מגיע לך.